

Megbecsülés

Délelőtti igehirdetés Gazdagréten

2019. február 3. 10.00

Lectio: **Mk 12,1-12**

Textus: **2Sám 23,13-17**

*Dávid eltikkadt, és ezt mondta:
Ki hoz nekem vizet a betlehemi kútból, amely a kapunál van?
Erre a három vitéz áttört a filiszteus táboron, vizet merített a betlehemi kútból,
amely a kapunál volt, elhozták és odavitték Dávidnak.
De ő nem akarta meginni, hanem kiöntötte áldozatul az Úrnak, és ezt mondta:
Az Úr mentsen meg attól, hogy ilyet tegyek!
Hiszen azoknak az embereknek a vére ez, akik kockára tették életüket!*
2Sám 23,13-17

Kedves Testvérek!

A mai istentiszteleten egy egyszerű, jól követhető, sokak számára talán eddig ismeretlen történet van előttünk a Bibliából. Megvallom: nekem régi kedves történetem, azért is vettem elő. Egyben egy mély történet is, az eseményességén és kalandosságán kívül egy olyan mögöttes mélység van benne, ami számunkra is üzenetet tartogat. Hiszen melyikünk nem állt meg gyerekkorában úgy a másik előtt, hogy ne akarta volna saját nagyságát bizonyítani? Ki a nagyobb, ki az erősebb? Ezek a csaták megmaradtak később is, csak másképpen nevezzük őket, és talán be sem ismerjük. Másrészt benne van az egyházunkban tapasztalható furcsaság is, hogy nem értékeljük eléggé vagy egyáltalán egymás munkáját. Gyakran el sem ismerjük, és ha el is ismerjük és megbecsüljük, akkor pedig gyakran nem köszönjük meg.

Ma erre a történetre pillantunk rá két nézőpontból. Egyrészt megpróbálunk belehelyezkedni Dávid élethelyzetébe, s az ő szemszögéből végiggondolni, hogyan élte át ő a történéseket. Mintha mi is ott lennénk a történetben. Másrészt pedig azt nézzük meg, hogyan beszél ez a történet a megbecsülésről. Ma a MEGBECSÜLÉS fogalmát járjuk körül.

A megbecsülés szó a becsület szóval rokon, ez pedig talán valaminek az értékeléséről szól (becsül, becsüs). Egy bizonyos kor után egy emberben már önmagában a kort is tiszteljük, az évei számát, a rangot becsüljük meg. Lehet megbecsülés a munkában is, abban, amit valaki elvégzett. És ha valamit elértünk, az is lehet eredmény, jutalom. Amikor néhány hete a házassági szövetségről volt szó, ez a szó is hangsúlyos lett: „*Legyen a házasság megbecsült, minden ember előtt.*” A társat, a barátot, a testvért, meg lehet megbecsülni. Ezen belül pedig az vetődik fel, hogy vajon én megbecsült vagyok-e? Mások becsülnek-e? Valamiben kiemelkedek-e? Van-e olyan, ami miatt becsülnek? Megbecsült tagja vagyok-e a társadalomnak? – mondták régen. Érezzük-e, hogy Isten megbecsül minket?

Ma nagyon népszerű lebecsülni valamit. Egy elért eredményt, egy értéket. Bármit. A fiatalok közt népszerű szóval közöttük megy az oltogatás. Mintha a kis pislákoló mécseseket kioltanának egymásban. Alázni – lealázni, így fejezik ki, ami azonos lett a legyőzéssel. Nem becsülni a másik személyét. Mit jelent megbecsülni valamit? Erre világ rá mai igénk!

Azért is jó ránézni most erre a történetre, mert mindezek a fogalmak megtalálhatóak benne. Mire becsüli Dávid magát? Mire a vitézeit? És végül mire becsüli Istent?

Dávid, mindmáig talán az egyetlen igazi, istenfélő, Isten szerinti nagy király Izraelben, aki hosszan uralkodik. Még ma is példa, számtalan intézmény kapja róla a nevét Izraelben, a zsoltárai miatt pedig állandó „szereplője” istentiszteleteinknek. Élete: megpróbált élet. Életútja kalandos, sorsa folyamatosan felfelé ívelő életpálya, rengeteg történettel, sikerekkel, küzdelmekkel, felismerésekkel, kudarcokkal. A pirospozsgás pásztorfiú, aki legyőzi a hatalmas Góliátot, többször is megjárja a „halál árnyékának völgyét”, először titkosan, majd hivatalosan is Izrael felkent királya lesz. Dávid jó hadvezér is: kiveri a jebúsiakat Jeruzsálemből s fővárossá teszi, leveri a kisebb népeket egységes királyságot és birodalmat teremtve. Sokat küzd a filiszteusokkal is. Élete csatákból, támadásokból, merényletekből, menekülésekből, átváltozásokból áll. Hogy könnyebben el tudjuk képzelni a helyzetet fontos tudni, hogy a filiszteusok Izrael délnyugati partvidékének a tengerparti városait lakták. Májig a legnagyobb feszültségi pont a Szentföldön, az ún. Gázai-övezet, a régi filiszteus városokkal a háttérben. A mostani történet is a filiszteusokkal való küzdelem egyik epizódja, melyben most Dávid Adullám barlangjában tartózkodik, mely többször is menedéket nyújtott Dávidnak (1Sám 22,1), a filiszteusok serege a Refáim völgyben van, az ellenséges előörsök pedig már Betlehemnél. (Ez már nagyon közel, mint egy 15-20 km-re van Jeruzsálemtől, a fővárostól.) Éppen a csaták közti nyugvóponton vagyunk, talán éppen egy nagyobb ütközetre készülve, sordöntő, hiszen a filiszteusok már Jeruzsálemet fenyegetik.

S ahhoz, hogy el tudjuk helyezni történetet, mely a 2 Sámuel 23-ban van leírva, tudnunk kell, hogy az adott könyvnek vége köztudottan Dávid életének az utolsó ténykedéseivel zárul. Előtte a 22. részben Dávid énekét találjuk, ami lényegében a 22. zsoltárral egyezik meg, s műfajában, témájában, megfogalmazásában egyik legszebb alkotása. A 23. részben pedig Dávid utolsó szavait jegyzi fel a Szentírás, melyben az örök szövetség gondolata is előjön (utalva a lezárt témánkra). Majd pedig megvallja: „*Minden javam, minden örömem belőle sarjad*” (23,5). A 24. fejezet pedig Dávid egyik utolsó tetteről szól, amit negatívként maradt fenn és büntetést is vont maga után: Dávid népszámlásáról. (A Királyok könyve elején pedig majd átadja a királyságot fiának Salamonnak.) A 23. rész, talán úgy is szerepel itt, mint egy eltávozó király hőstetteinek leírása, mint egy győzelmi lajstrom, nem csupán az övé, hanem kiváló vitézeinek felsorolásával győztes csatáiról emlékezik meg. Több csoportban, több mint 50 vitézt, külön a harmincakat, hőst, katonát sorol fel név szerint a Szentírás. Ez a kis a felsorolásba beágyazott novellisztikus történet nem említi meg, hogy kikről is van szó, csak annyit, hogy a harminc kiváló vitéz közül három, sok más mellett.

A folyamatos csatározásokban Dávid most megáll. Fáradt, kimerült. Nem csak a mostani konkrét harci cselekmények fárasztják el, hanem az, hogy egész élete csatározásokkal telt el.

Dávid eljátszik a gondolattal, s az kívánsággá lesz: teli vizű kút, forrás, csobogás. Ő, mint betlehemi születésű gyermek, hányszor játszhatott ott a kútnál, hányszor küldték őt vízért, hányszor enyhítette ott a szomját, hány találkozás és élmény kötötte őt oda. Telt vizű kút, forrás, csobogás. Csukott szemmel elképzeli ahogy arcán lefolyik a hűsítő és életet adó víz. Nagyot kortyol. Egyébként is nyár van, aratás ideje. Nagy a forróság, és mindennél jobban vágyik a vízre. Pedig van vizük. Adullám barlangja jó stratégiai hely. Raktáron van a sereg

vízállománya. De eljátszik a gondolattal: mi lenne, ha hozna valaki vizet *abból* a kútból. A gyerekkoriból. Az ifjúkoriból. Abból, ami kedves neki. A gondolatot pedig félig tréfásan, félig halálosan komolyan meg is fogalmazza és ki is mondja, mintegy kipróbálva a vitézei hűségét. Virtus ez, katonai csínytevés, erőpróba, életpróba, halálpróba. Kipróbálni vitézei bátorságát. „*Ki hozna nekem vizet a betlehemi kútból?*” Egymásra néz a sok vitéz, nézik uruk és királyuk árnyékba temetkező alakját. Komolyan gondolja? A betlehemi kútból? Az ellenséges területről? A számos ádáz filiszteus harcos között vizet meríteni? „*Nem, az nem lehet.*” A filiszteus katonák ott táboroznak. A vizet őrzik. Az a víz, az halálos. A víz, az övék.

Dávid nem mozdul. Szavait kimondta, azok keringenek a táborban, de hát nem komoly, ez csak a nagy király szeszélye. Dávid a falnak támaszkodik, karjait keresztbe fonja mellén. Izmai kidagadnak, kihívóan, szinte provokálóan áll. Szeme élesen keres. „*Na, ki lesz, aki mer?*” Lesz ilyen? Vajon van hű vitéze? Van ilyen engedelmes vitéze? Megvédenék őt még a haláluk árán is. De kiszolgálni egy szeszélyt? Egy kívánságot? Egy át nem gondolt mondatot? Szeretik őt annyira? Van még virtus? Képes valaki életét is kockáztatni érte?

Három szempár találkozik a táborban, és egyetértenek. Maguk mellé rendezik fegyvereiket, megigazítják katonai öltözetüket és némán elosonnak. A tábor éli tovább világát, a három alak csendesen suhan Betlehem felé, a kapuig, az élet vize felé.

Dávid megtörli izzadt homlokát és az elmenők porba temetkező alakját szemléli. A por és a meleg együtt elviselhetetlen. A levegő nem mozdul. Senki sem mozdul. Egy üres tökhéj van előtte. Abból szokott inni, de az most üres. Kiszárad. Mit tesz a három vitéz?

Kockáztatják az életüket azért a liter vízért? Vagy többért? Miért? Neki akarnak tetszeni? Vagy a többieknek? Maguknak? Miért mennek? Az elismerésért? Jutalomért? A megbecsülésért? Önmaguk megbecsüléséért? A király megbecsüléséért? Kinek fontos az a víz? Maguknak? Másoknak? Kinek a lelkén szárad, ha odavesznek? A fáradt Dávid játékos kedvén? Maguk keresték a bajt? Ki a felelős értük? És a szavakért? Felelősek vagyunk a szavakért. Szavainknak súlya van. A kollégium tűzben a menekülés öt-tíz percében kimondott szavak életeket mentettek meg. Kiáltottak, verték az ajtót, felmentek a könyvtárba, bezörgettek a tanárok lakásába. Egyikük le is írta, hogy már jött a füst, és gondolkodott, hogy bezörgessen-e a dékánhoz. Zavarja-e? Mit mondjon? És ha nem igaz az egész? És csak ennyit mondott: tűz van. És megmenekültek. A szó életet menthet. Itt a halálba sodorja a vitézeket?

Dávid sokszor megtapasztalta már Isten vezetését, hogy mennyi helyzetből szabadította már meg életében. Dávid vár. Végigpörögnek előtte élethelyzetei, amikor halálos veszedelemből szabadította meg az Úr. Korábban fel is sorolja ezeket. Sokszor járt a halál árnyékának völgyében. Halálos veszedelmekben. Isten adott neki ügyességet a filiszteus Góliát ellen is. Saul kezéből és más őt üldöző ember kezéből is megszabadította. Ad-e most szabadulást az Úr? Ez nem az Úr ügye. Egy ilyen emberi kívánságra? Egy virtusra? Egy felelőtlenül kimondott szóra? Egy ilyen emberi vágyra? Egy próbára? Egy szeszélyre? Egy kockáztatásra?

Visszajönnek a vitézek. Megússzák néhány karcollással. Az egyik nehezebben húzza a lábát. A másíknak a karja vérzik. Hatalmas porfelhőt ver a tábor, odagyűlnek Dávid köré. A forróság embertelen, még a testek párolgása is fokozza a meleget, izzadság, por mindenütt. Dávid nyelve az ínyéhez tapad. Már nem csak vízre szomjas.

A vitézek már a megkönnyebbülés izzadsága. „Mi megtettük, amit a király kívánt. Itt van a víz.” Az egyik vállán tömlő, melyből lassan csordogál a szerzett víz. A másik kezében egy kulacs, éppen megigazítja a tetejét. A harmadik emeli a tökhéjat, melyben ide-oda lötykölődik a friss, éltető, hideg víz. Végigszalad izmos karján. Csillog benne az égbolt. „Itt van király, amit kívántál: élő víz. Éltető víz a számodra oly kedves betlehem-i kútból.” Nem szól senki. Feszült csend van. Drámai hangulat uralkodik. A vitézek megtettek mindent. Kockára tették életüket a királyért. Poros arccal nyújtják Dávid felé a vizet.

Ekkor Dávid összeroskad. Megtörik szilaj állása. Milyen kényelmes lett volna ilyen szilárdan állni továbbra is. De most az egész tábor azt várja, hogy mozduljon, reagáljon, legalább szóljon pár szót. Vajon mit fog mondani? Vajon mit fog tenni? Dávid el is fogadja az ajándékot meg nem is. Nagyon szomjas, de ebből a vízből nem ihat. ez nem víz nem iható. Ezért valakik az életüket kockáztatták. Ez vér! Dávid egy mozdulattal kiönti a vizet a földre. Ezt mondja: ez nem is víz, hanem Istennek szentelt áldozat. Így vált igazán értékessé.

És most lépünk kicsit hátrébb a történetről, vagy helyesebb lenne azt mondani: emelkedjünk feljebb. Nézzük kicsit felülnézetből, hogy mi van a történet háttérben? Mi van a vitézek tettei mögött? Miért mentek el egy ilyen vágyért? A király csak úgy odavetett szavaiért?

Mert szerették Dávidot! Szerették a királyt. Azért mentek el, mert ez a szeretet motiválta őket. Úgy szerették, hogy megcselekedték, amit mondott. Ahogyan említettem, ebben a részben felsorolja a Szentírás Dávid sok-sok vitézét, kiemelve hogy mit tettek. Ennek a háromnak a neve nem maradt fenn. Hiszen nem harci cselekményt vittek véghez, nem volt szabadítás történet nyomukban, nem lett Izrael életének egy győztes csatája mögöttük. Szerették a királyt. Azért tették meg. „*Nincs senkiben nagyobb szeretet, mintha valaki életét adja az ő barátaiért.*” – mondta ezer évvel később az, aki meg is élte ezt. Akit nem becsült meg sem a környezete, sem a vallási élet elitje. A vitézekben sok szeretet volt. Látványos, odaadó, megmutató szeretet. A törvény betöltése.

A kérdés az számunkra a mai napon, hogy mi mit tudunk áldozni Istenért? Miről tudunk lemondani, ami nekünk kedves, ami jár nekünk, ami a miénk? (Böjt közelében vagyunk.) Mi az az életünkben, ami Isten-történetté alakulhat? Itt nem Isten alakítja át a történetet, hanem az emberek, a katonák, a vitézek. De istentörténetté lesz. Szabadulástörténetté. Megváltozik a dimenziója. Nem veszteségnek fogjuk fel, hanem valami többnek. Így lesz egy hétköznapi cselekedet szimbolikus történéssé, egy jelentéktelennek tűnő jelenet istentiszteletté.

Mert amikor Dávid kiönti a vágyott és megkapott vizet a földre, akkor ott Istennek szenteli a teret, az időt, és a vizet. Jelképesen Istennek adja, ami az övé lett volna, ami neki járt. És ez az istentisztelet. Amikor átlendül valami bennünk, s nem mi leszünk a fontosak, hanem Isten.

A gonosz szőlőművesek példázata is ezt hordozza. A terményért kiküldött szolgákat a munkások bántalmazzák, elutasítják, megölik. A gazda azt gondolja: A fiamat meg fogják becsülni. Az egyik történetben csak gondolja, a másik variációban pedig határozottan ki is mondja: „*A Fiamat meg fogják becsülni.*” És nem becsülik meg. Ezért van megváltásunk! Mert megtagadják a gazda jogosultságát, lényegét, létét. Öljük meg, és miénk lesz az örökség! Így írja a római levél: „*Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent?*” (Róm 8,32)

Dávid azzal becsülte meg a három vitézt, hogy nem itta meg a felkínált vizet. Más is lehetett volna a történet: megissza, majd kitünteti a három vitézt. (Hácsén erről is beszélgettünk.) Példának állítja őket a többiek előtt. Megdicséri és kitünteti. Ezeket mind megtette, de egy másik tettel. Hogy nem csupán egy emberi példát igazolt vissza, hanem istentörténetté, istentiszteleté alakította az eseményeket. Mert akármilyen is történik velünk, csak úgy tudjuk feldolgozni az életünk eseményeit, ha Isten jelen van benne, ha mi történetünk az övé is, és az ő története pedig a miénk, ha mi történetünket ide hozzuk az istentiszteletre. Ha az része a gondjaink megoldásának. Ha azzal a szándékkal jövünk ide az istentiszteletre, hogy Isten abban utat mutat, megoldást ad, szabadít. Gyógyít, mint ezen a hétvégén is – hisszük, hogy ott is, ahol most jelen vannak sokan a gyülekezetünkben. Mert minden mögött az a szeretet látszik, amivel Isten engedni nem megbecsülni a Fiát, mert bennünket becsesnek, és drágának tart. Mert szeret. És kifejezi, hogy megbecsül téged is!

A mai napon a megbecsülés van előttünk!

Becsüljük meg egymást!

És fejezzük ki azt!

Szóval is és tettekkel is.

Elmondhatjuk testvérünknek, hogy mennyire értékeljük a személyét.

Hogy a lénye milyen értékes számára. Maga a léte!

Kifejezhetjük házastársunk felé is a megbecsülést. Közeledik a házasság hete, éljünk vele!

Elmondhatjuk a munkatársainknak, hogy értékeljük a munkájukat. Hogy mindaz, amit elvégeznek, milyen értékes. (A: halat vettem) Megköszönhetünk apró dolgokat is.

És ha úgy érezzük, hogy nem értékelnek bennünket, ha nem becsülnek meg, ha nem becsülik meg a munkánkat, akkor mondjuk ki. És valljuk meg imádságban. Ne hagyjuk annyiban!

A földre loccsantott víz felcsapódik a katonák lábára, s apró gyöngyökként tapadnak meg a homokos bőrön, a megviselt sarukon. A víz többi része kis folyamokat formálva meder nélkül szalad szerte, míg pillanatok alatt be nem issza a szintén szomjas föld.

Megtörtént az istentisztelet, Dávid áldozott. A katonai tábor szétszéledve tárgyalja tovább a történeteket. Mindegyikükben benne marad az Isten szerinti király mozdulata. Mert itt a mozdulat a fontos, az üresedésé, amikor átadom a helyet valaminek, valami nagyobbak.

Ámen